

μεταδοθῇ καὶ διαδοχικῶς. Καὶ τὰ ἀρνία δὲ παραλάττουσιν οὐσιωδῶς κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ χρῶμα τῶν ἐρίων αὐτῶν, κατὰ τὸ σχῆμα, ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κεράτων τῶν, χωρὶς ὅμως νὰ χρησιμεύσῃ ποτὲ αἱ διαφοραὶ αὗται εἰς διάκρισιν διαφορῶν τάξεων μεταξὺ τῶν ζώων τούτων. Ἡ οὐρά τῶν εἶναι πολλάκις ἰσχνὴ καὶ μικρά, ἄλλοτε δὲ μεταβάλλεται εἰς ὄγκον τόσον βαρὺν καὶ μέγαν, ὥστε διὰ τινὰ εἶδη αὐτῶν, κατασκευάζουσιν ἢ κτηνοτρόφοι μικρὰ ἀμάξια ἐν οἷς τὰ πρόβατα σύρουσι τὴν οὐράν των. Πάντα τὰ παραδείγματα ταῦτα, ὡς καὶ πάμπολλα ἄλλα, ἐπείσαν τινὰς τῶν φυσιολόγων, ὅτι κλίμα καὶ διαίτα πολλὰν ἐνέργουσιν ἐπὶ τῇ ἐξωτερικῇ σχηματισμοῦ τοῦ σώματος. Διατί, λέγουσιν οὗτοι, νὰ μὴ ἀποδοθῶσιν αἱ διαφοραὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς τοὺς τόπους οὓς κατοικοῦσι; Διατί ἡ αἰτία τοῦ μέλανος χρώματος τῶν Αἰθίοπων, νὰ μὴ εἶναι ὁ ἥλιος τῶν τροπικῶν, ἡ δὲ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου, καὶ τοῦ μήκους τῶν κόλων αὐτῶν, ὁ ἀγριος αὐτῶν βίος, καὶ ἡ τοῦ καλύπτοντος τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐρίου, τὸ δασυδίαιτον αὐτῶν; Πᾶσαι αἱ αἰτίαι αὗται, ἐπενεργούσαι ἐπὶ τῶν ζώων, διατί νὰ μὴ ἐπενεργῶσι καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων; Δὲν παρατηροῦμεν καθ' ἑκάστην εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ αὐτοῦ τόπου, ὅτι οἱ ἀγροδίαιτοι χωρικοὶ ἔχουσι μελανώτερον τὸ δέρμα τῶν ἐν πόλεσιν ἐσκιατραπευμένων, καὶ ὅτι ῥώμην ἔχουσιν ἀνωτέραν καὶ ὁστ' ὀστερώτερά; Διατί νὰ διακρίνωμεν πολλὰ εἶδη ἀνθρώπων, ὅταν παραδεχώμεθα ἐν μόνον εἶδος προβάτων, ἐν εἶδος κυνῶν; Εἰσὶ ἄρα ἀξιολογώτεραι αἱ διαφοραὶ αἱ μεταξὺ τοῦ Αἰθίοπος καὶ τοῦ Εὐρωπαίου, μεταξὺ τοῦ Μαγγόλου καὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ, ἐκείνων αἰτίνας διακρίνουσι τὸν Λατικὸν κύνα τοῦ δασύτριχου, τὸν ἀγριὸν αἰλουρον τῆς οἰκοτρόφου γαλῆς;

Αἱ σκέψεις αὗται ἦσαν ἀξιόλογοι, ἐν ἀληθείᾳ τὰ κλίματα ἐπενεργούσιν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἐπενεργούσιν ἐπὶ τῶν ζώων, καὶ ἂν αἱ μεταβολαὶ εἰς ἃ ταῦτα ὑπόκεινται, ἠδύναντο νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰς διαφορὰς ἃς παριστᾷ ὁ ἀνθρώπινος τύπος. Ἀλλὰ κλίμα ἀλλάσσοντα τὰ ζῶα, δὲν ὑπόκεινται εἰς μεταβολὰς πολὺ σπουδαιότερας τῆς συμβαινούσης εἰς τὸν φαλακρούμενον ἄνθρωπον, εἰς τὸν παχυνόμενον ἢ ἰσχνούμενον, καθ' ἃς περιστάσεις διατηρεῖ πάντοτε τὸν χαρακτηριστικὸν καὶ διακριτικὸν αὐτοῦ τύπον.

(Ἀπολουθεῖ.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ.

—o—

Πολλὰς πολλάκις κρίσεις καὶ ἠκούσαμεν καὶ ἀνέγνωμεν περὶ τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ἀλλ' οὐδεμίαν ὑπῆρχε τοσοῦτῳ ἀ-

μερόληπτος καὶ τοσοῦτῳ δικαία ὥσα ἡ τοῦ συγγραφέως τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. (*) Ὁ Κ. Τρικούπης δὲν ὑπέπεσεν εἰς τὸ σύνθηρες σφάλμα τῶν ἱστορικῶν, οἵτινες, εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ δράματος ἐμβλέποντες, καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης ποριζόμενοι συμπεράσματα, παρορώσι τὴν ἐρευναν τῶν περιπετειῶν ὅσαι συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἀνοδείξωσι μᾶλλον ἢ ἦττον εὐφυῆ, μᾶλλον ἢ ἦττον ἐπιδέξιον, καὶ τὸ σημαντικώτερον, μᾶλλον ἢ ἦττον εὐνοούμενον ὑπὸ τῆς τύχης τὸν δραματούργον.

Ἐὰν διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους εἶναι πάντῃ περιττὸν νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, δὲν ἐπετράπη εἰς τὸν Ἀλ. Ὑψηλάντην νὰ εὐδοκιμήσῃ κατὰ τὸν ἀγῶνα οὗτινος τὴν διεύθυνσιν ἀνέλαβε μετὰ τοσαύτης τόλμης καὶ ἀφοσιώσεως, οὐχ ἦττον εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι εἰς τὴν φιλοπατρίαν αὐτοῦ ὀφείλονται τὰ πρωτόλεια τῆς δόξης τοῦ μεγάλου ἐπιχειρήματος, ὅπερ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς καὶ ἀνεξαρτησίαν καὶ πολιτικὴν ὑπαρξιν.

Δημοσιεύοντες ἐνταῦθα τὴν εἰκόνα τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου πρωταγωνιστοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἀρκούμεθα νὰ παραθέσωμεν τὴν κρίσιν τοῦ συγγραφέως τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ὅσον ἀσήμενος καὶ μηδαμινὴ ἦτον ἡ μυστηριώδης Ἀρχὴ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν, τόσον πλειότερος μισθὸς ὀφείλεται τῷ Ἀλεξάνδρῳ Ὑψηλάντῃ προθυμηθέντι νὰ περικαλύψῃ τὰ ταπεινὰ σπάργανά της ὑπὸ τὴν ἐπιστημότητα τοῦ γένους του καὶ ὑπὸ τὴν λαμπρότητα τῆς θέσεώς του· θερμὸς πατριωτισμὸς ἀναμφιβόλως καὶ ὑψηλὴ φιλοδοξία τὸν ἐπείσαν ν' ἀναδεχθῇ τὸν ἐπικινδυνωδέστερον ἀγῶνα, χάριν τοῦ ὁποίου καὶ λαμπρὰν θέσιν παρὰ τῷ αὐτοκράτορι πρόθυμος ἐθυσίασε, καὶ τὰ ἐν τῇ Τουρκίᾳ ὑπὸ Ῥωσικὴν προστασίαν συμφέροντά του ὀλιγόρησε, καὶ μέγα μέρος τῆς πατρικῆς του περιουσίας γενναίως ἐδαπάνησεν. Ἀλλ' ἦττων ἐδείχθη τοῦ δυσχεροῦς ἔργου του. Εὐαπάτητος καὶ πρόθυμος νὰ πιστεύῃ ὅτι ἐπεθύμει, ἔγεινε παίγνιον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῶν ἰδιοτελῶν, τῶν ῥαδιούργων, καὶ τῶν κακοβούλων ἀναποράσιτος· καὶ ἀνέπιμῶν ἐδείχθη καθ' ὅλα τὰ κινήματά του· ἐξώθεν μᾶλλον ἢ ἐσωθεν καὶ ἠλπιζε καὶ ἐφοδεῖτο. Παρεγνώρισε δὲ καὶ τὴν φύσιν τῶν ἐπαναστάσεων, αἱ ὁποῖαι συντηροῦνται ἐκ προσομίων καὶ κρατῶνται διὰ τῆς ἐπιθέσεως, καὶ φθείρονται

(*) Εἰ καὶ ὑποσχθέντες καὶ ὀφείλοντες νὰ δημοσιεύσωμεν ἀνάλυσιν τινὰ τοῦ πρώτου τόμου τῆς Ἱστορίας τοῦ Κ. Τρικούπης, ἐβιάσθημεν ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐξ ὧν χαιρέζεται ἀπὸ τινῶν μηνῶν ἡ ταλαίπωρος ἡμῶν πατρίς, καὶ εἰς ἃς ἐστρέψαμεν κατὰ προτίμησιν ὅλην ἡμῶν τὴν προσοχήν, νὰ ἀναβάλωμεν αὐτὴν ἐπὶ μικρόν. Ἀλλὰ τὸ χρεὶος τοῦτο θέλομεν ἐκτελέσει μετ' οὐ πολὺ.

καὶ ὀπισθοδρομοῦν διὰ τῆς ἀμύνης. Αἰσιώτερα ἦρε
τὰ πράγματα ἐντὸς τῶν δύο Ἑγεμονειῶν παρ' ὅ,τι
ἐδύνατο εὐλόγως νὰ ἐλπίσῃ, διότι καὶ ἡ Μολδαυία
καὶ ἡ Βλαχία προθύμως τὸν ἐδέχθησαν, καὶ ὑπὲρ τοῦ
δύο μῆνας πούποτε Τοῦρκοι δὲν ἐφάνησαν. Ἀλλὰ
καὶ αἱ τόσον αἰσiai περιστάσεις, καὶ ὁ τόσον πολύ-
τιμος τῆς ἀνέσεως καιρὸς δὲν τὸν ὠφέλησαν. Ὅλη
ἡ δύναμις τοῦ ἦτον ἡ ἐπικρατοῦσα ἰδέα ὅτι, ἀναδεχ-
θεὶς παρρησίᾳ τὸν ἀγῶνα, ἀντεπροσώπευε μυστικῶς
τὴν Ῥωσσίαν· καὶ ὁμῶς ἐμαρτύρουν ὁ ἴδιος τὴν σω-

σῶσι καὶ ν' ἀποθάνωσι χάριν τοῦ ἀγῶνος. Ἀλλ' εἰς
οὐδὲν ὠφελήθη· ἀρ' οὐ δὲ ἀποκατέστη ἡ θέσις τοῦ
τόσον δεινῆ, παρεδόθη ἐπὶ ματαίᾳ ἐλπίδι εἰς ξένην
καὶ δυσμενῆ ἐξουσίαν ὑπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἐτελείωσε
πικρῶς τῆς ἡμέρας του. Τὸ κατὰ τὰς Ἑγεμονείας ὁ-
μῶς ἀτυχὲς κίνημά του ὠφέλησε τὰ μέγιστα τὴν
κινήθεισαν Ἑλλάδα, διότι ἔφερε μέγαν στρατιωτι-
κὸν ἀντιπερισπασμὸν καὶ βχερίας πολιτικῆς συγ-
κρούσεις μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, αἱ ὁποῖαι
ὀλίγον ἔλλειψε νὰ καταντήσωσι καὶ εἰς ἐχθροπραξίας.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

τήριον ταύτην πλάνην, κηρύξας ὅτι μία μεγάλη δύ-
ναμις προστατεύει τὸν ἀγῶνα, καὶ ἀναγκάσας τὴν
Ῥωσσίαν καὶ τὸ κίνημά του πανδῆμως νὰ κατακρίνῃ,
καὶ τὴν συναίνεσίν της εἰς ἀποστολὴν Ὀθωμανικῶν
δυνάμεων ἐντὸς τῶν Ἑγεμονειῶν προθύμως νὰ δώσῃ.
Ἐξ αἰτίας τούτων εὐρέθη ἐν μέσῳ ἀτάκτων, ἀπει-
θῶν, ἐπιβούλων καὶ προδοτῶν, ἀναγκαζόμενος νὰ φρον-
τίζῃ ἀδιαλείπτως περὶ τῆς ἀσφαλείας του. Αἱ μά-
χαι τοῦ Δραγασανίου, τοῦ Σκουλενίου καὶ τοῦ Σέκου,
καὶ ἡ γενναία ἀντίστασις τόσων ἄλλων πολεμιστῶν
μετὰ τὴν ἀπέλευσίν του, ἀπέδειξαν, ὅτι εἶχεν ὑπὸ
τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀνδρὸς ἐτοιμοὺς καὶ νὰ τὸν δοξά-

ἦ δὲ μνήμη τοῦ Ὑψηλάντου, ὅπως καὶ ἂν τὸν θεω-
ρήσῃ τις, θὰ διαμένει παρ' ἡμῖν ἀγήρατος καὶ πολυύ-
μνητος δι' ὅσα μεγαλοφρόνως καὶ φιλοκινδύνως ἐ-
πεχείρησε, δι' ὅσα χάριν τῆς πατρίδος του ἐπαθε,
καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τέλους εὐτυχῆ ἐκβάσιν τοῦ ἀγῶνος,
τὸν ὁποῖον πρῶτος αὐτὸς ἐκίνησεν. Ἀναπληροὶ δὲ ὁ
διακαῆς καὶ εἰλικρινῆς αὐτοῦ ζήλος ὅλας τὰς πολι-
τικὰς καὶ πολεμικὰς ἐλλείψεις του.

